ELS ROLS DE LA FACILITACIÓ DE GRUPS

DINAMITZAR

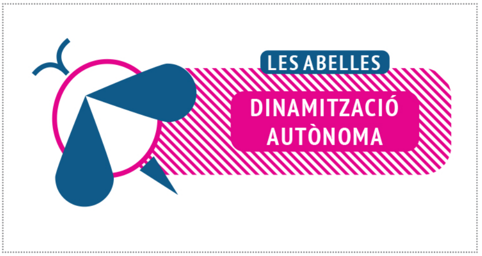

GESTIONAR

- Rols de coordinació
- Rols de dinamització autònoma
- Rols de facilitació de la sessió
- Rols de treball intern

A més, hem establert 3 categories que creiem que cal mirar i resoldre prèviament a la sessió: les condicions de l'espai (la disposició dels participants, els serveis, l'accessibilitat i els factors ambientals), els materials disponibles (la generació de materials durables i la facilitació de materials de treball) i l'emocionalitat de la sessió (la gestió del poder, la mística i la satisfacció). Hi ha rols específics que fan aquestes funcions però hem proposat aquestes 3 categories inicials que cal que s'abordin sempre.

FACTORS DE FACILITACIÓ QUE RECOMANEM ABORDAR SEMPRE

CONDICIONS DE L'ESPAI	MATERIALS DISPONIBLES	EMOCIONALITAT DE LA SESSIÓ
COMODITAT AMBIENTAL Temperatura, humitat, ventilació, estimulació visual, saturació acústica, concentració de CO_2...)	**MATERIALS DURABLES** Quedin en l'espai o siguin consultables, que anotin èxits, recull d'informació, tasques, etc.	**GESTIÓ DEL PODER** Identificar, visibilitzar i cuidar els rols de poder per a una salud discursiva i emocional
DISPOSICIÓ DE L'ESPAI Com es situen els cossos en l'espai? Quin mobiliari necessitem? Farem canvis durant?	**MATERIALS DE TREBALL** Que facilitin el treball en sentits manuals, emocionals, visuals, etc.	**MÍSTICA I EMOCIONALITAT** Espais per a la celebració, la comunitat, les cures i la organització dels malestars
SERVEIS DISPONIBLES Lavabos, aigua, menjar, espai ludoteca, espais de descans, mobilitat pre i post sessió, etc.		

DINAMITZAR

La dinamització és un rol que moltes persones no s'atreveixen a assumir perquè comporta una enorme càrrega de responsabilitat (aparent i evident) però alhora el seu potencial transformador de la sessió és molt alt i, per tant, té un retorn molt bonic.

En clau positiva és el rol que té com a objectiu la "lleugeresa" de la sessió procurant que no es faci "pesada". Pot estar atent i marcar els ritmes i els temps, avisar de l'ordre del dia, obrir i tancar temes i debats, preocupar-se per la logística general del grup... Són moltes tasques encarnades en una o dues persones que, normalment, assumeixen molta més responsabilitat de la que poden. Els "toca" mediar conflictes, "tallar" intervencions massa llargues, reconèixer acords i desacords, tenir la capacitat de fer avançar l'assemblea cap a bon port... I per això hem construït eines i recursos que facin més fàcils i agradables aquestes funcions.

▶ **LA LLEBRE - DINAMITZACIÓ DISCURSIVA**

Té les tasques de vetllar pel bon funcionament general de la sessió, sobretot en termes de salut discursiva. Molts espais i col·lectius requereixen de sessions molt llargues i això genera sensació de cansament. És important marcar bé els ritmes de la sessió i acompanyar els inicis i tancaments dels temes de manera curosa tant per avançar teòricament com per tenir cura del benestar i autoestima del grup.

▶ **L'OVELLA - DINAMITZACIÓ EMOCIONAL**

És un rol complementari a la Llebre. Mentre que ella s'encarrega de la salut discursiva, l'Ovella s'encarrega de la salut emocional de la sessió fent especial èmfasi en les actituds tant de paraula com corporals ja que tant important és allò que es diu com la manera en què es diu. Observa atentament de quina manera s'expressen les participants de la sessió o si no ho fan, quines posicions emocionals prenen... i ho recull i treballa per a rebaixar tensions i abraçar els malestars.

▶ **LES ABELLES - DINAMITZACIÓ AUTÒNOMA**

Aquest, tot i que el situem com a rol, no és ben bé així. Les Abelles posen el focus en el fet que el bon funcionament d'una sessió és cosa de totes. Aquest "no-rol" conté materials dissenyats perquè totes les participants del grup prenguem un mínim de responsabilitat en la sessió, facilitant la facilitació, valgui la redundància, dels rols concrets i, per tant, el funcionament de l'ecosistema.

▶ **L'ARANYA - DINAMITZACIÓ DE L'ECOSISTEMA**

La seva funció és coordinar i comunicar els rols entre sí i la seva eina és el mapa de la sessió, tenir clars quins rols es troben activats, quines funcions ocupen i quines necessitats poden tenir. L'Aranya no cobreix aquestes necessitats, sinó que coordina la comunicació entre els rols que tinguin aquestes funcions.

GESTIONAR

Gestionar no vol dir controlar, sinó posar estructura perquè les coses passin amb fluïdesa i justícia. És qui controla el rellotge per respectar els horaris, qui recull els torns de paraula perquè tothom pugui participar, qui pren l'acta i l'organitza perquè la informació no es perdi i qui s'assegura que allò que s'ha acordat pugui arribar a totes. Aquest rol descarrega molta pressió de la dinamització i ajuda a repartir la responsabilitat col·lectiva, fent que el grup funcioni millor i que les persones participants se sentin més còmodes i acollides.

Tot i que pot semblar una tasca "simplement logística", gestionar és treballar el poder: garantir que no es concentri, que no es perdi informació, que no parlin sempre les mateixes persones, que ningú quedi enrere. És un rol que fa possible la igualtat dins l'assemblea, és posar ordre sense jerarquia. Per això, en aquesta

CUIDAR

COM CONSTRUIM L'ECOSISTEMA?

Ara però... com construïm l'ecosistema? Ens podem guiar amb el mapa següent i identificar la mida del Grup, els Objectius de la Sessió i els Objectius de la Dinamització. Són tres factors clau que ens determinaran els rols que caldrà implicar, ja que no és el mateix una sessió de GRUP PETIT amb un objectiu de sessió de TREBALL i un objectiu de dinamització d'ANÀLISI INTERNA, que una sessió de GRUP GRAN, DIVULGATIVA i amb l'objectiu de SATISFACCIÓ EXTERNA. De cada columna podeu triar un o diversos paràmetres, que us ajudaran a decidir els rols que activeu per a la sessió.

CRITERIS INICIALS PER A LA CONSTRUCCIÓ DE L'ECOSISTEMA

MIDA DEL GRUP ORIENTATIU	OBJECTIUS DE LA SESSIÓ	OBJECTIUS DE LA DINAMITZACIÓ
PETIT De 3 a 8 persones aprox.	**DIVULGAR** Transmetre certa informació sense esperar que canviï en el procés	**ANÀLISI INTERNA** Busquem coses a millorar de l'assemblea, identificar poders, conflictes i estratègies clau
MITJÀ Entre 9 i 16 persones aprox.	**TREBALLAR** La informació es veurà variada per la feina col·lectiva	**SATISFACCIÓ EXTERNA** L'objectiu és generar una sensació de satisfacció a les participants i la dinamització
GRAN Més de 17 persones	**COHESIONAR** La informació és "secundària" i ens volem centrar en l'emocionalitat del grup	

publicació, proposem repartir les tasques de gestió en rols específics que es puguin assumir de manera clara, assumible i compartida.

- **L'ELEFANT - GESTIÓ DEL TEMPS**
  L'objectiu és evitar que certs rols dominants ocupin tot l'espai i el temps de debat. És normal que algunes intervencions s'allarguin però cal controlar els temps perquè totes tinguem l'opció d'aportar l'opinió de manera còmoda i tranquil·la. La seva tasca teva és registrar els temps d'intervenció i coordinar-te amb la Llebre per a repartir-lo entre les persones participants.
- **LES ÀGUILES - GESTIÓ DEL PODER**
  És un rol pensat per a dues o més persones alhora, tot i que es pot assumir individualment. El seu objectiu és observar i gestionar la presència i el poder de les persones de la sessió ja que és molt habitual que certs caràcters o rangs dins del grup tinguin, de forma conscient o inconscient, un gran pes en la presa de decisions, alhora que invisibilitzen opinions d'altres persones.
- **EL MICO - GESTIÓ DE LA INFORMACIÓ**
  El seu paper és recollir la informació de la sessió. El model més habitual per a fer-ho és l'acta però recomanem que es treballi també amb mètodes visuals com el mapa o l'storyboard, que són reculls en format d'esquema o dibuix, en molts casos més accessibles i emocionalment motivadors.
- **EL LLOP - GESTIÓ DE LA PARAULA**
  El cas més clàssic de gestió de paraula és prendre torns de paraula, una tasca que pot ser molts simple o molt complexa si hi impliquem respostes directes, al·lusions, debats... El llop és qui distribueix la capacitat d'intervenir durant la sessió, fet que comporta una gran responsabilitat i que pot treballar coordinant-se amb altres rols per distribuir bé el poder que té la paraula.

CUIDAR

Cuidar no és limitar-se a estar atentes als malestars sinó que inclou també tenir cura de la paraula, dels aprenentatges i de l'accessibilitat de l'espai tant a nivell físic com simbòlic i cultural. Qui cuida l'assemblea pot preparar l'espai, revisar els materials, observar si hi ha tensions, proposar pauses, canvis o formes alternatives de participar. També té en compte la presència o absència d'infants, les cures que implica acompanyar-los i la importància de crear espais on també puguin ser-hi. Sense aquestes tasques l'assemblea pot esdevenir excloent, rígida o incòmoda.

En una societat que ens impulsa a anar de pressa i a no escoltar-nos ni a una mateixa ni a l'entorn, no podem prescindir del fet de cuidar. Cuidar és fer que l'assemblea sigui habitable. És garantir que els ritmes, els cossos i les emocions de totes les persones tinguin el seu lloc. Per això us proposem desglossar els diferents aspectes de la categoria "Cuidar" en rols concrets i compartibles, que facin més fàcil detectar i sostenir aquestes tasques que haurien de ser una responsabilitat col·lectiva.

EL PAÓ - CUIDAR ELS APRENENTATGES

No totes les persones aprenem de la mateixa manera, però sí que totes les maneres d'aprendre són igualment vàlides i importants. El Paó busca desplegar mitjans per a tenir en compte els canals corporals, emocionals, artístics, pràctics, experimentals, etc. i poder fer més accessible la comprensió del contingut de la sessió i l'aprenentatge del que es treballa.

EL CÉRVOL - CUIDAR LA PARAULA

Què expressem és igual d'important a com ho fem. En tot grup i en tota sessió de treball l'emocionalitat i la comoditat estaran molt lligades al tipus de comunicació que exercim. Identificar desajustos en les maneres i poder treballar per a una comunicació assertiva, valorativa, amb escolta activa i accessible serà clau per a la facilitació.

Aquest és un rol de diagnòstic, que observa i detecta, no té una funció (a prori) d'acció dintre la pròpia sessió, sinó que pot fer valoracions posteriors i proposar millores per futures trobades. Això no vol dir que el feu mutar i l'accioneu durant les sessions per facilitar-les i reconduir-les.

LA GIRAFA - CUIDAR L'ESPAI

Un dels factors més clau per a la salut de la sessió és l'entorn construït, tant les seves condicions físiques com la distribució dels cossos en l'espai. La Girada prepara l'espai perquè encaixi amb els objectius del grup treballant per des de la distribució fins a les condicions de confort. Tenir un espai còmode i cuidat influeix molt positivament en l'estat emocional de les participants facilita sessions més amables i àgils.

L'ESTOL D'OCELLS - CUIDAR LA SESSIÓ

Aquest rol té el paper de vetllar per les cures del grup i la sessió en termes d'accessibilitat. Se centra a tenir en compte les condicions específiques de les participants (mobilitat reduïda, fronteres idiomàtiques, neurologies no-típiques, aspectes culturals, la inclusió i les cures de la infància...) perquè l'ecosistema sigui còmode per a totes les participants i, també, per a les possibles participants. Com l'Estol d'Ocells, es poden col·lectivitzar aquestes tasques ja que són un bon punt d'accés a la presa de responsabilitats.